

Język polski, kl. VII, 15.06.2020 r. – Monika Kowalczyk

Temat: Wódz to był wielkiej mocy i sławy – „Śmierć Pułkownika”.

1. Przeczytaj tekst wiersza:

Adam Mickiewicz

Śmierć Pułkownika

W głuchej puszczy, przed chatką leśnika,
Rota strzelców stanęła zielona;
A u wrót stoi straż Pułkownika,
Tam w izdebce Pułkownik ich kona.
Z wiosek zbiegły się tłumy wieśniacze,
Wódz to był wielkiej mocy i sławy,
Kiedy po nim lud prosty tak płacze
I o zdrowie tak pyta ciekawy.

Kazał konia Pułkownik kulbaczyć,
Konia w każdej sławnego potrzebie;
Chce go jeszcze przed śmiercią obaczyć,
Kazał przywieść do izby – do siebie.
Kazał przynieść swój mundur strzelecki,
Swoją kordelas i pas, i ładunki;
Stary żołnierz – on chce jak Czarniecki.
Umierając, swe żegnać rynsztunki.

A gdy konia już z izby wywiedli,
Potem do niej wszedł ksiądz z Panem Bogiem;
I żołnierze od żalu pobledli.
A lud modlił się klęcząc przed progiem.
Nawet starzy Kościuszki żołnierze,
Tyle krwi swej i cudzej wylali,

Łzy ni jednej – a teraz płakali
I mówili z księżami pacierze.

Z rannym świtem dzwoniono w kaplicy;
Już przed chatą nie było żołnierza,
Bo już Moskał był w tej okolicy.
Przyszedł lud widzieć zwłoki rycerza,
Na pastuszym tapczanie on leży –
W ręku krzyż, w głowach siodło i burka,
A u boku kordelas, dwururka.

Lecz ten wódz, choć w żołnierskiej odzieży,
Jakie piękne dziewicze ma lica?
Jaką pierś? – Ach, to była dziewica,
To Litwinka, dziewica-bohater,
Wódz Powstańców – Emilija Plater!

2. Gdzie i kiedy rozgrywają się wydarzenia z wiersza?

Miejsce akcji: chatka leśnika w puszczy.

Czas akcji: powstanie listopadowe; noc/świt, gdy umiera Pułkownik
(prawdziwa data śmierci Emilii Plater: 23.12.1831 r.)

Główny bohater: Pułkownik – Wódz Powstańców – Emilia Plater.

3. Jakim dowódcą był Pułkownik?

Według wiersza był to „wódz wielkiej mocy i sławy”. Świadczy o tym, chociażby sposób w jaki traktują go żołnierze i „prosty lud” – „kiedy po nim lud prosty tak płacze i o zdrowie pyta ciekawy”.

4. O co prosi przed śmiercią Pułkownik?

- „Kazał konia Pułkownik kulbaczyć” (kulbaczyć – osiodłać) chce zobaczyć go jeszcze przed śmiercią; rozkazał przyprowadzić zwierzę do siebie, do izby.

- „Kazał przynieść swój mundur strzelecki, swój kordelas i pas, i ładunki”
(kordelas – krótka szabla, ładunki – naboje)
„Stary żołnierz – on chce jak Czarniecki, Umierając swe żegnać
rynsztunki” (rynsztunki – uzbrojenie)
- 5. Pułkownik umiera jak bohater: „W ręku krzyż, w głowach siodło i burka.
A u boku kordelas, dwururka” ⇒ towarzyszą mu atrybuty żołnierskie
w połączeniu z obrzędami katolickimi – „wszedł ksiądz z Panem
Bogiem”, krzyż w rękach.
- 6. Dopasuj odpowiednio cechy: męstwo, dzielność, dobra organizacja,
wdzięk, pobożność, uroda, wytrwałość, delikatność.

Emilia Plater - żołnierz	Emilia Plater - kobieta

Emilia Plater została przedstawiona w sposób kontrastowy – jako dzielny
żołnierz i delikatna kobieta.